

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра лісівництва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан географічного
факультету

/ Калинич І. В. /

«28» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАПОВІДНЕ ЛІСОЗНАВСТВО З ОСНОВАМИ ЛІСІВНИЦТВА

Рівень вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	205 Лісове господарство
Освітня програма	Лісове господарство
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Заповідне лісознавство з основами лісівництва» для здобувачів вищої освіти галузі знань **20 Аграрні науки та продовольство** спеціальності **205 Лісове господарство** освітньої програми **Лісове господарство**.

Розробники: Кічура А. В., к. с.-г. н., доцент кафедри лісівництва ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *лісівництва*

протокол № 11 від «28» червня 2024 р.

Завідувач кафедри доц. Потіш Л. А.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

протокол № 11 від «28» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії доц. Потіш Л. А.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	3	3
Кількість модулів – 2	Семестр:	
	5	6
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Лекції:	
	30	8
	Практичні (семінарські):	
	30	10
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Заповідне лісознавство з основами лісівництва» є вивчення теоретичних та законодавчих основ функціонування лісових природно-заповідних територій, а також засвоєння бакалаврами лісового господарства різносторонніх знань з наукової, природоохоронної та регламентованої за природоохоронним законодавством лісогосподарської діяльності, що проводиться на лісових землях природно-заповідного фонду.

У результаті вивчення дисципліни майбутні спеціалісти лісового господарства повинні знати:

- історію розвитку та фактичний стан природно-заповідного фонду України в цілому та з виокремленням лісових заповідних земель;
- законодавство про природно-заповідний фонд України та правові основи збереження лісів;
- теоретичні засади формування природно-заповідного фонду з лісових земель в контексті сталого розвитку;
- природні закономірності сталого функціонування заповідних лісових екосистем;
- методичні основи формування системи природно-заповідних територій та екомережі на землях лісового фонду;
- законодавчо встановлені вимоги при здійсненні контролю у заповідних лісах.

У результаті вивчення дисципліни майбутні спеціалісти лісового господарства повинні вміти:

- володіти методами оцінки особливо цінних лісових комплексів з метою їх збереження;
- обґрунтовувати необхідність віднесення до природно-заповідного фонду лісових земель високої природоохоронної якості;
- враховувати закономірності росту і розвитку лісових насаджень для визначення оптимальних режимів збереження заповідних лісових екосистем та біорізноманіття;
- застосовувати отримані знання у професійній лісогосподарській та природоохоронній діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 6);
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професії (ЗК 7);
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 8);
- Прагнення до збереження навколишнього середовища (ЗК 10);
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 12).
- Здатність застосовувати знання, уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства (ФК 1);
- Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів (ФК 4);
- Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях (ФК 12).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Заповідне лісознавство з основами лісівництва» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр 5 за ОП	Основи екології та охорона природи
Шифр 6 за ОП	Ботаніка
Шифр 16 за ОП	Дендрологія
Шифр 20 за ОП	Лісознавство

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Лісове господарство», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності	ПРН-5
Оцінювати значимість отриманих результатів досліджень дерев, деревостанів, насаджень, лісових масивів і стану довкілля, стану мисливських тварин та їх кормової бази і робити аргументовані висновки	ПРН-11
Застосовувати знання та розуміння елементів суміжних галузей (економіки, екології тощо), щоб розвинути розуміння міждисциплінарних зв'язків між спорідненими науками	ПРН-18

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Заповідне лісознавство з основами лісівництва»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Розуміти закономірності росту і розвитку лісових насаджень для встановлення оптимальних режимів збереження заповідних лісових екосистем та біорізноманіття. Вміти визначати необхідні лісогосподарські заходи у відповідності до правового режиму категорій природно-заповідного фонду.	ПРН-5
Володіти методами оцінки особливо цінних лісових комплексів з метою їх збереження. Вміти обґрунтовувати необхідність віднесення до природно-заповідного фонду лісових земель високої природоохоронної якості.	ПРН-11
Знати теоретичні засади формування природно-заповідного фонду з лісових земель в контексті сталого розвитку: екологічні, економічні, соціальні вимоги (критерії) при плануванні лісових земель до заповідних.	ПРН-18
Знати правові основи збереження лісів (поняття про екологічне право, лісове право, адміністративне і кримінальне право в частині регулювання лісових правовідносин) та законодавчо встановлені вимоги при здійсненні контролю у заповідних лісах шляхом ведення кадастрів.	ПРН-18

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, демонстрування досвіду, бесіда, дискусія), бінарні (словесно-інформаційний; наочно-ілюстративний), практичні (практичні роботи), самостійної роботи (проблемно-пошукові), усного контролю (індивідуальне та фронтальне опитування, обговорення теоретичних питань, доповіді).

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- поточне усне опитування за пройденими темами навчального матеріалу;
- модульний контроль;
- виконання та захист практичних робіт;
- розрахункові роботи, реферати, презентації результатів виконаних завдань;
- залік із урахуванням результатів 1 та 2 модулів.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних та самостійних робіт, захист практичних робіт, усне опитування за пройденими темами навчального матеріалу..

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	45	100
11	11	11	11	11		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	45	100
11	11	11	11	11		

T6, T7 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні роботи (виконання та захист)	6	50	6	50
Модульна контрольна робота	1	45	1	45
Самостійна робота/ активність під час занять	1/5	5	1/5	5
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
40-45	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, формулює висновки ґрунтуючись на основній та допоміжній літературі, нормативних документах, вільно послуговується науковою термінологією
33-39	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, переважно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань базуючись на основній літературі, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки
27-32	Студент, розкриваючи питання, виявляє елементарні знання окремих положень, але нездатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, поверхнево опрацював необхідну літературу, допускає істотні неточності та помилки в понятійному апараті
16-26	Студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не в повній мірі розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань
0-15	Студент дає неправильну/частково правильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел

Критерії оцінювання з виконання та захисту практичних робіт

Кількість балів, %	Критерії оцінювання
90 – 100	Здобувач вищої освіти в повному обсязі виконав завдання практичної роботи (в тому числі й індивідуальні). Для розкриття теоретичних питань і виконання практичних завдань використовує лекційний матеріал, нормативну, основну та допоміжну літературу, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок. Студент глибоко володіє навчальним матеріалом, аргументовано його викладає під час захисту роботи, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє термінологічну грамотність.
74-89	Студент правильно виконав завдання практичної роботи (в тому числі й індивідуальні), використовуючи нормативну та основну літературу. Добре володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час захисту роботи, демонструє набуті практичні навички, володіє термінологією, але при розкритті деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
60-73	Студент виконав завдання практичної роботи (в тому числі й індивідуальні), використовуючи основну літературу, але допустившись окремих суттєвих неточностей та помилок. Засвоїв тему недостатньо повно та ґрунтовно, не вмів самостійно викласти зміст деяких питань, демонструє термінологічну некоректність.
0-59	Студент частково виконав / не виконав завдання практичної роботи. Фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) викладає зміст окремих теоретичних питань та практичних завдань, демонструє відсутність практичних навичок та термінологічну неграмотність.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середнє арифметичне результатів усіх модульних контролів та виставляється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою.

Оцінювання за національною шкалою та системою ECTS здійснюється у порядку, наведеному в таблиці.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Ліси природно-заповідного фонду в історичному, законодавчому та науковому аспектах. Прикладні основи функціонування лісових екосистем.

Тема 1. Природно-заповідний фонд, етапи його становлення і розвитку

- 1.1. Природозаповідання з його трактуванням відповідно до законодавства України
- 1.2. Загальні тенденції розвитку природоохоронної справи
- 1.3. Території та об'єкти природно-заповідного фонду України
- 1.4. Кількісні і якісні показники природно-заповідного фонду Закарпатської області, особливості його становлення й господарювання на прикладі лісових заповідних територій

Тема 2. Правові засади охорони лісів

- 2.1. Екологічне право
- 2.2. Лісове право
  - 2.2.1 Лісові правовідносини
  - 2.2.2 Нормативно-правове регулювання лісових правовідносин
- 2.3. Земельне право, водне право, адміністративне і кримінальне право в частині регулювання лісових правовідносин
- 2.4. Загальна характеристика законодавства про природно-заповідний фонд України
  - 2.4.1 Національні законодавчі акти
  - 2.4.2 Міжнародне право в контексті лісів

Тема 3. Типологічні основи збереження лісів

- 3.1. Лісова типологія – наукове підґрунтя вирощування лісових насаджень
  - 3.1.1 Фактори, що впливають на лісоутворення
  - 3.1.2 Основні типологічні одиниці
  - 3.1.3 Специфіка формування типів лісу та її врахування при вирощуванні лісів
  - 3.1.4 Ознаки для визначення типологічних одиниць

3.2. Типологічна характеристика лісів Українських Карпат

3.2.1 Типи лісу Український Карпат

3.2.2 Переважаючі типи лісу Закарпаття

3.2.3 Біоекологічні властивості типоутворюючих порід Карпатського регіону

Тема 4. Основні теоретичні засади формування природно-заповідного фонду з лісових земель в контексті сталого розвитку

4.1. Екологічні вимоги з формування природно-заповідного фонду

4.2. Економічні вимоги з формування природно-заповідного фонду

4.3. Соціальні вимоги з формування природно-заповідного фонду

Тема 5. Лісогосподарське виробництво, його сутність та особливості організації. Комплекс лісогосподарських заходів при вирощуванні насаджень

5.1. Галузеві особливості лісогосподарського виробництва та їх вплив на вибір системи господарювання в лісах

5.2. Особливості лісогосподарського виробництва в залежності від стратегії ведення лісового господарства

5.3. Технологія заходів/робіт при вирощуванні одновікових та умовно-одновікових насаджень

5.4. Особливості формування різновікових насаджень, види і технологія заходів/робіт при їх вирощуванні

5.5. Класифікація лісогосподарських заходів за їх призначенням

5.6. Рубки формування і оздоровлення лісів

5.7. Рубки головного користування

5.8. Ліси Українських Карпат у природоохоронному контексті

5.9. Праліси, квазіпраліси та природні ліси як найбільш стабільні лісові угруповання

Модуль 2. Організаційно-технологічні підходи до збереження, відтворення й використання насаджень природно-заповідного фонду та земель екологічної мережі.

Тема 6. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду

6.1. Правовий режим категорій природно-заповідного фонду України, його класифікація

6.2. Лісогосподарські/природоохоронні заходи відповідно до правового режиму категорій природно-заповідного фонду

6.3. Міжнародна класифікація природно-заповідних територій

Тема 7. Методики оцінки особливо цінних лісових комплексів з метою їх збереження

7.1. Визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів

7.2. Перспективи заповідання земель лісового фонду Закарпатської області

7.2.1 Аналіз ситуації щодо розширення меж природно-заповідного фонду регіону

7.2.2 Визначення перспективних для заповідання земель лісового фонду

Тема 8. Созотехнологічні основи збереження лісів

8.1. Проекти природно-заповідних територій і особливості їх розроблення для лісових земель

8.1.1 Проекти створення територій природно-заповідного фонду

8.1.2 Проекти організації територій установ природно-заповідного фонду України

8.2. Збереження лісів засобами ведення кадастрів

8.2.1 Кадастр природно-заповідного фонду України

8.2.2 Державний лісовий кадастр

Тема 9. Лісознавча спрямованість природоохоронної діяльності на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду України

9.1. Літопис природи

9.2. Рекреаційна діяльність

9.3. Освітньо-виховна діяльність

Тема 10. Ліси як територіальна основа формування екологічної мережі

10.1. Всеєвропейська екомережа

10.2. Національна екологічна мережа України

10.3. Екомережа Закарпатської області

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
5-й семестр						
Модуль 1. Ліси природно-заповідного фонду в історичному, законодавчому та науковому аспектах. Прикладні основи функціонування лісових екосистем.						
Тема 1. Природно-заповідний фонд, етапи його становлення і розвитку	12	4	2	-	-	6
Тема 2. Правові засади охорони лісів	14	4	4	-	-	6
Тема 3. Типологічні основи збереження лісів	16	4	6	-	-	6
Тема 4. Основні теоретичні засади формування природно-заповідного фонду з лісових земель в контексті сталого розвитку	8	2	-	-	-	6
Тема 5. Лісогосподарське виробництво, його сутність та особливості організації. Комплекс лісогосподарських заходів при вищиванні насаджень	10	4	2	-	-	4
Модульна контрольна робота	2	-	2	-	-	-
Разом за модуль	62	18	16	-	-	28
Модуль 2. Організаційно-технологічні підходи до збереження, відтворення й використання насаджень природно-заповідного фонду та земель екологічної мережі						
Тема 6. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду	12	4	2	-	-	6
Тема 7. Методики оцінки особливо цінних лісових комплексів з метою їх збереження	12	2	2	-	-	8
Тема 8. Созотехнологічні основи збереження лісів	12	2	4	-	-	6
Тема 9. Лісознавча спрямованість природоохоронної діяльності на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду України	10	2	2			6
Тема 10. Ліси як територіальна основа формування екологічної мережі	10	2	2			6
Модульна контрольна робота	2	-	2	-	-	-
Разом за модуль	58	12	14	-	-	32
Разом за семестр	120	30	30	-	-	60

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Заочна форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
6-й семестр						
Модуль 1. Ліси природно-заповідного фонду в історичному, законодавчому та науковому аспектах. Прикладні основи функціонування лісових екосистем.						
Тема 1. Природно-заповідний фонд, етапи його становлення і розвитку	12	2	2	-	-	8
Тема 2. Правові засади охорони лісів	12	-	-	-	-	12
Тема 3. Типологічні основи збереження лісів	16	2	4	-	-	10
Тема 4. Основні теоретичні засади формування природно-заповідного фонду з лісових земель в контексті сталого розвитку	10	-	-	-	-	10
Тема 5. Лісогосподарське виробництво, його сутність та особливості організації. Комплекс лісогосподарських заходів при вирощуванні насаджень	10	2	-	-	-	8
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	60	6	6	-	-	48
Модуль 2. Організаційно-технологічні підходи до збереження, відтворення й використання насаджень природно-заповідного фонду та земель екологічної мережі						
Тема 6. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду	12	2	4	-	-	6
Тема 7. Методики оцінки особливо цінних лісових комплексів з метою їх збереження	12	-	-	-	-	12
Тема 8. Созотехнологічні основи збереження лісів	12	-	-	-	-	12
Тема 9. Лісознавча спрямованість природоохоронної діяльності на територіях і об'єктах природно-заповідного фонду України	12	-	-	-	-	12
Тема 10. Ліси як територіальна основа формування екологічної мережі	12	-	-	-	-	12
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	60	2	4	-	-	54
Разом за семестр	120	8	10	-	-	102

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Природно-заповідний фонд України (законодавчий та історичний аспект)	2	2
2	Лісове природоохоронне законодавство в національному та міжнародному контексті	4	-
3	Діагностична характеристика типів лісу Закарпатської області	2	2
4	Вивчення лісових насаджень природно-заповідного фонду за таксаційними описами	4	2
5	Ліси Карпатського регіону, їх природоохоронна складова	2	-
6	Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду, її прикладне значення	2	2
7	Лісогосподарські (природоохоронні) заходи у насадженнях природно-заповідного фонду відповідно до правового режиму	2	2
8	Оцінка природоохоронної якості лісових територій, що підлягають природозаповіданню	2	-
9	Особливості розроблення проектів створення природно-заповідних територій та проектів організації територій природно-заповідних установ (для лісових земель)	2	-
10	Збереження лісів через ведення державного лісового кадастру	4	-
11	Наукова, рекреаційна та освітньо-виховна діяльність у межах природно-заповідних територій	2	-
12	Особливості формування структури екологічної мережі	2	-
Разом		30	10

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Основні постаті українського заповідного лісознавства	8	8
2	Національне природоохоронне законодавство	4	12
3	Правові засади екологічного контролю лісів	4	8
4	Міжнародні природоохоронні конвенції та угоди	4	10
5	Світові екологічні проблеми	4	8
6	Тенденції антропогенних змін лісів	4	5
7	Типологія лісів Українських Карпат	4	5
8	Збереження лісів засобами ведення кадастрів	6	10
9	Кадастр природно-заповідного фонду України	6	10
10	Аспекти і принципи територіальної охорони природи	6	10
11	Ліси заповідників і національних природних парків	4	10
12	Ліси – екологічний каркас Карпатської екомережі	6	6
Разом		60	102

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Технічні засоби: ПК, ноутбук.

Програмне забезпечення: Ms Office (Word, Excel, Power Point).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Андронов В. А. Заповідна справа: навч. посіб. / В. А. Андронов, Є. О. Варивода, Г. В. Тітенко. – Х.: НУЦЗУ, 2013. – 204 с.
2. Бондаренко В. Д. Стратегія і тактика природоохоронної діяльності лісового заповідника / В. Д. Бондаренко, Г. Т. Криницький, В. О. Крамарець та ін. – Львів: Сполом, 2006. – 408 с.
3. Герушинський З. Ю. Типологія лісів Українських Карпат: навч. посіб. / З. Ю. Герушинський. – Л.: «Піраміда», 1996. – 208 с.
4. Голубець М. А. Основи відновлення функціональної суті карпатських лісів / М. А. Голубець. – «Манускрипт» – Львів – 2016. – 144 с.
5. Кічура В. П., Кічура А. В. Виробнича практика з технології лісгосподарського виробництва: навч. посіб. 2-ге вид., допов. та переробл. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2022. 92 с.
6. Наближене до природи та багатофункціональне ведення лісового господарства в Карпатському регіоні України та Словаччини / За ред. докт. біол. наук, проф. Г. Т. Криницького і канд. с-г. наук, доц. М. В. Чернявського // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://forza.org.ua/sites/default/files/closetonatureforestry_ukr_web_0.pdf
7. Попович С. Ю. Заповідне лісознавство: навч. посіб. / С. Ю. Попович, О. М. Корінько, П. М. Устименко. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 384 с.

Допоміжна література

1. Голубець М. А. Середовищезнавство (інвайронментологія) / М. А. Голубець. – Л.: «Манускрипт», 2010. – 176 с.
2. Зелена Книга України // Андрієнко-Маслюк Т.Л., Вакаренко Л.П., Дідух Я.П., Дубина Д.В., Коротченко І.А., Мовчан Я.І. та ін. – К.: Альтперс, 2010. – 448 с.
3. Карамушкіна В. Г. Міжнародні правові документи в сфері охорони навколишнього середовища та їх статус для України / В. Г. Карамушкіна, Я. І. Мовчан // Екологічна енциклопедія. – Т.2, дод. 2. – К.: ТОВ «Центр екол. освіти та інформації», 2007. – С. 353–366.
4. Кічура А. В. Оцінка якості об'єктів і територій природно-заповідного фонду на ландшафтній основі / А. В. Кічура // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ України – 2012. – Вип. 22.04. – С. 101- 106.
5. Кічура А. В. Перспективи заповідання земель лісового фонду Закарпатської області / А. В. Кічура // Стан і перспективи природокористування в сучасних умовах: матер. IV-ї Всеукр. наук.-практ. конф. – Ужгород, 2019. – С. 93 – 101.
6. Кічура А. В. Про можливість оптимізації природоохоронної якості лісових ландшафтів НПП «Зачарований край» / А. В. Кічура // Зб. матер. міжнар. наук.- практич. конф. «Основні проблеми й тенденції подальшого розвитку лісового господарства в Українських Карпатах» – Івано-Франківськ: НАІР, 2018. – С. 216 – 223.
7. Кічура А. В. Сучасний стан функціонування та перспективи розвитку природно-заповідного фонду Закарпатської області: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с-г. наук: спец. 06.03.03 «Лісознавство і лісівництво» / А. В. Кічура. – Львів, 2014. – 20 с.
8. Ліси Закарпаття. Нариси з історії та часопис лісівництва. – Ужгород, 2019. – 367 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. – Міжнародний документ від 25.10.1995 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Дані Департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської обласної державної адміністрації / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecozakarp.at.gov.ua>
3. Екологічне право України. Навчальні матеріали онлайн / Режим доступу: https://pidru4niki.com/196611152728/pravo/zagalna_harakteristika_zakonodavstva_pro_pzf_ukrayin_i#65
4. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16 червня 1992 р., N 2456-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>
5. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 р. № 1264-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
6. Закон України «Про екологічну мережу України» від 24 червня 2004 р. № 1864-ІV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
7. Конвенція про охорону біологічного різноманіття. – Міжнародний документ від 05.06.1992 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
8. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі. – Міжнародний документ від 19.09.1979 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
9. Лісовий Кодекс України. Кодекс від 21.01.1994 № 3852-ХІІ (редакція від 10.07.2022) [Електронний ресурс]. — Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
10. Методика визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 18 травня 2018 року № 161. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0707-18#Text>
11. Правила поліпшення якісного складу лісів. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2007р. №724 //Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/724-2007-%D0%BF#Text>
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони пралісів згідно з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат: Закон України від 23.05.2017р. № 2063-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2063-19#Text>
13. Про затвердження Порядку ведення державного лісового кадастру та обліку лісів. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.06.2007 р. N 848. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-2007-%D0%BF>
14. Порядок поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.05.2007 р. N 733. Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/733-2007-%D0%BF>
15. Ратифіковане міжнародне законодавство // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rogatynlis.if.ua/zakonodavstvo/mizhnarodne-zakonodavstvo>
16. <http://unesco.org.ua> – сторінка Національної комісії України у справах ЮНЕСКО
17. <http://www.panda.org> – сторінка Міжнародного фонду охорони природи (WWF International)
18. <http://ramsar.org> – сторінка Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсар, 1971)
19. <https://dspace.uzhnu.edu.ua> – Електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ»